

# OCCUPATIONAL QUALIFICATION STANDARD

## Woodworker, level 4

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.

Puukäsitöoline, tase 4 kutse- ja täiendusõppe õppekavade koostamise ning isikute kutsealaste kompetentside hindamise alus.

| Occupational title  | Level of Estonian Qualifications Framework (EstQF) |
|---------------------|----------------------------------------------------|
| Woodworker, level 4 | 4                                                  |

### Part A DESCRIPTION OF WORK

#### A.1 Description of work

4. taseme puukäsitöoline valmistab enda koostatud tööjooniste, etteantud kavandite või lihtsamate esemete järgi kvaliteetseid ja esteetilisi traditsioonilistes või kaasaegsetes põhitehnikates puidust käsitööseseid.

Ta tahub, vestab, valmistab lihtsamaid vorme, ühendab detaile, (tapib, põimib, liimib), kaunistab, kirjab ja viimistleb esemeid. Ta oskab teha puitesemete lihtsamaid parandustöid.

Tema tegevus hõlmab ka toore ja kuiva puitmaterjali varumist, säilitamist ja töötlemist.

Puukäsitöoline kasutab tavapäraselt oma töös traditsioonilisi käsitööriistu, vajadusel ka elektritööriistu ja lihtsamaid puidutööluspinke (saag-, hõövel-, puur-, ja treipinke).

Ta on omandanud süvendatult vähemalt ühe järgmistest erioskustest:

tahumistööd, looduslikest materjalidest punumine, treimine, painutamine, puidu nikerdamine, intarsia ja lihtsate täispuidust mööbliesemete (nt pink, tool, kirst) valmistamine.

Puukäsitöoline vastutab talle antud tööülesannete täitmise eest. Ta on valmis oma oskuste piires kaastöötajaid juhendama.

Puukäsitöoline peab kinni käsitöömeistri eetikanõuetest ning järgib tööohutuse ja keskkonnahoiu reegleid. Ta võib töötada puutööstuse ettevõtetes või tegutseda iseseisva ettevõtjana.

Puukäsitöoline on valmis turundama oma toodangut, teostama oma ideid, uuendama, parandama ja täiendama olemasolevaid tooteid, suhtlema tellijatega ning osutama teenuseid, nagu näiteks esemete valmistamine etteantud kavandite järgi, allhanke tegemine ja harrastajate juhendamine oma oskuste piires. Puukäsitöoline võib end täiendades (nt rakenduskõrgkoolis õppides) saada puidu konservaatoriks, puupillide valmistajaks, paatide ehitajaks, korvipunujaks vms.

Seotud kutsed:

Puukäsitöoline, tase 3

Tisler

#### A.2 Tasks

A.2.1 Puidust käsitöösese valmistamine

2.1.1 Esemete kavandamine.

2.1.2 Materjalide varumine, säilitamine, ettevalmistamine ja kasutamine.

2.1.3 Tööprotsessi ettevalmistamine.

2.1.4 Töövahendite ettevalmistamine ja kasutamine.

2.1.5 Ergonoomilise ja ohutu töökeskkonna loomine.

2.1.6 Esemete valmistamine ja viimistlemine.

A.2.2 Puittoodete ja -teenuste turundamine

2.2.1 Toodete ja teenuste kujundamine.

2.2.2 Toodete ja teenuste kaubastamine.

## Elective areas of work

A.2.3 Tahumistöö.  
A.2.4 Põimimine.  
A.2.5 Treimine.  
A.2.6 Painutamine.  
A.2.7 Puidu nikerdamine.  
A.2.8 Intarsia valmistamine.  
A.2.9 Lihtsate täispuidust mööblitoodete valmistamine.

## A.3 Work environment and specific nature of work

Töökoormus võib jaotuda ebaühtlaselt, vajadusel tuleb valmis olla hooajatööks.  
Töö võib olla füüsiliselt pingutav, sundasendit nõudev ja kiire tempoga. Võib esineda kokkupuudet tolmu, müra või vibratsiooniga, mis võib kujutada ohtu tervisele (allergia vms), mistõttu on vaja kasutada töökaitsevahendeid ning järgida tööhutusnõudeid.

## A.4 Tools

Traditsioonilised käsitööriistad, elektritööriistad ja lihtsamad puidutöötluspingid jm.

## A.5 Personal qualities required for work: abilities and characteristics

Töös on oluline käeline osavus, ruumiline kujutlusvõime, ilumeel, täpsus, proportsioonitunnetus, püsivus, pühendumine, loovus, õpivõime ja vastutustunne.

## A.6 Professional preparation

Puukäsitööliseks saab õppida õppeasutuses või meistri käe all.

## A.7 Most common occupational titles

Puuesemete valmistaja, tisleri-, skulptori abiline jm.

# Part B COMPETENCY REQUIREMENTS

## B.1 Structure of occupation

Kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1-B.2.2 tõendamine, lisaks valikust B.2.3-B.2.9 ühe kompetentsi tõendamine ning läbiva kompetentsi B.2.10 tõendamine.

## B.2 Competences

## MANDATORY COMPETENCES

### B.2.1 Puidust käsitööesemete valmistamine

EstQF Level 4

Tegevusnäitajad:

- 1) visandab oma idee tööjoonisena, koostab ja loeb lihtsamate puitesemete (nt tappseotistega karp) tehnoloogilisi kaarte;
- 2) planeerib etteantud eseme või kavandi põhjal töö käigu koos täiendavate lisadega (möödistused, joonised);
- 3) varub, säilitab ja töötleb toorest ja kuiva puitmaterjali arvestades traditsioonilisi tavasid nt sobiv aeg;
- 4) hoiustab puitmaterjalid vastavalt edaspidise kasutamise eesmärgile;
- 5) valmistab tööülesandest lähtuvalt ette vajalikud materjalid ja tarvikud;
- 6) arvestab materjalide kulu, järgib materjalikasutuses säästlikkuse ja keskkonnahoiu põhimõtteid;
- 7) planeerib tööde järjekorra ja tööülesande täitmiseks kuluva aja, arvestades tööde mahtu, toodete hulka ja tellija vajadusi;
- 8) valib välja sobivad töövahendid ja seadmed, kasutades vajadusel spetsialisti abi;
- 9) kontrollib tööriistade ja seadmete korrasolekut, järgib seadmete, töövahendite ja -riistade kasutamishuudeid ning hooldusnõudeid;
- 10) seab valmistusprotsessist lähtudes sisse ohutu ja käepärase töökoha ning hoiab selle korras;

- 11) valmistab eseme tööjoonise või silmamõõdu alusel vestmise, tahumise, saagimise, lõhestamise, hõõveldamise, puurimise, sulundamise ja tappimise teel;  
12) kasutab esemete viimistlemisel kirjamist, painutamist, põimimist, keetmist, põletamist, immutamist;  
13) teeb puuesemete lihtsamaid parandustöid (nt korkimine, lappimine, jätkamine, liimimine) kasutades sobivaid tööriistu, -vahendeid ja materjale.

**Teadmised:**

- 1) puitmaterjalide omadused, kasutusala ning hankimise allikad;
- 2) langetamistavad;
- 3) tervikpuu kasutusviisid;
- 4) puukäsitööriistade eesmärgipärane valik, kasutamine ja hooldus;
- 5) elektri- ja pneumotööriistade valik, kasutamine ja hooldus;
- 6) liimid ja viimistlusmaterjalid;
- 7) toote elukaare põhimõtted;
- 8) vormiõpetus, kompositsioon ja värvusõpetus;
- 9) eesti rahvakultuuri üldajalugu, eripära ja traditsioonid;
- 10) rahvapäraste puutöö ajaloo arenguhooned;
- 11) puutöö terminoloogia.

**Hindamismeetod(id):**

- 1) tööde mapp;
- 2) valmistatud ese;
- 3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus);
- 4) vestlus.

**B.2.2 Puidust toodete ja teenuste turundamine**

**EstQF Level 4**

**Tegevusnäitajad:**

- 1) vaeb toote ja/või teenuse kui toote idee teostatavust, kas on vajadust ja nõudlust uute toodete järele;
- 2) leiab oma tootele ja/või teenusele sobiva sihtgrupi;
- 3) leiab oma tootele ja teenusele sobivaima teostusviisi lähtudes sihtgrupist, oma oskustest, tootmisbaasist ja tasuvusest;
- 4) vormistab toote (pakendab ohutult ja esteetiliselt, koostab kasutusjuhendi jne);
- 5) kujundab toote ja/või teenuse hinna;
- 6) leiab võimalusi oma toote ja/või teenuse tutvustamiseks ja müügiks (laadad, töötoad vm);
- 7) korraldab toote ja/või teenuse müügi, kasutades käsitöö valmistamiseks ja müümiseks sobivaid ettevõtlusvorme.

**Teadmised:**

- 1) puidutöökoja tehniline baas ja majandamine;
- 2) käsitööstusliku tootmise eripära;
- 3) puidu töötlemise keskkonnamõjud;
- 4) käsitööstusliku ja tööstusliku tootearenduse meetodid;
- 5) turundamise algtõed;
- 6) tootevastutust, ettevõtlust ja kauplemist reguleerivad õigusaktid;
- 7) ettevõtlusvormid ja ettevõtluse põhitõed.

Hindamismeetod(id): praktiline töö: toote või teenuse loo (idee, teostus, müük) koostamine ja esitamine.

## OPTIONAL COMPETENCES

Kutse taotlemisel on nõutav B.2.3-B.2.9 ühe kompetentsi tõendamine.

**B.2.3 Tahumistöö**

**EstQF Level 4**

**Tegevusnäitajad:**

- 1) valib õige kirvetüübi ja valmistab kirve tööks ette: varretab ja ihub kirve;
- 2) tahub kirvega üldvorme ja lõhestab pakke;
- 3) valmistab kirvest kasutades eseme ette järgnevateks töötlemisetappideks
- 4) kasutab kirvetöödel õigeid ja ohutuid töövõtteid

**Hindamismeetodid:**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 1) tööde mapp;<br>2) valmistatud töö;<br>3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (võib olla ka video esitus);<br>4) vestlus.                                                                                                                                                                                                                                         |                      |
| <b>B.2.4 Põimimine</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>EstQF Level 4</b> |
| Tegevusnäitajad:<br>1) valib põimimiseks sobivat materjali: tohtu, vitsu, juuri, laaste, niint jm looduslik materjal;<br>2) valmistab punumismaterjali ette ja hoiustab seda, arvestades materjali eripära;<br>3) valdab põhilisemaid eelnevalt loetletud materjalidega punumise viise.                                                                                                  |                      |
| Hindamismeetod(id):<br>1) vestlus. vestlus. tööde mapp;<br>2) valmistatud ese;<br>3) teooriaküsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus);<br>4) vestlus.                                                                                                                                                                                                                     |                      |
| <b>B.2.5 Treimine</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>EstQF Level 4</b> |
| Tegevusnäitajad:<br>1) valmistab ette treimiseks sobivat materjali - nii märga kui kuiva puitu;<br>2) teritab treimiseks vajalikud lõikepeitlid ja seadistab treipingi, valib eesmärgipäraselt treipeitlite tüübid;<br>3) treib vorme elektriajami jakäsi ja/või jalgajamiga treippingil, järgib ohutusnõudeid, kasutab ohutuid töövõtteid.                                              |                      |
| Hindamismeetodid:<br>1) tööde mapp<br>2) valmistatud ese;<br>3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus);<br>4) vestlus.                                                                                                                                                                                                                                   |                      |
| <b>B.2.6 Painutamine</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>EstQF Level 4</b> |
| Tegevusnäitajad:<br>1) orienteerub painutamiseks sobivates puidu liikides ja oskab neid metsast valida.<br>2) valmistab ette ja painutab sobivat materjali kasutades aurutamist, keetmist jms<br>3) valmistab painutamiseks vajalikud rakised;<br>4) oskab valmistada painutatud materjalist tooteid.                                                                                    |                      |
| Hindamismeetodid:<br>1) tööde mapp<br>2) valmistatud ese;<br>3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus);<br>4) vestlus.                                                                                                                                                                                                                                   |                      |
| <b>B.2.7 Puidu nikerdamine</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>EstQF Level 4</b> |
| Tegevusnäitajad:<br>1) orienteerub nikerdamiseks vajalikes tööriistades ja oskab neid teritada;<br>2) tunneb Eesti rahvapäraseid ornamente ja puitesemete kirjamise ajalugu;<br>3) teab ja oskab kasutada erinevad nikerdustehnikad;<br>4) oskab kasutada erinevaid kirjamise tehnikaid;<br>5) oskab luua erineva suurusega lihtsamaid skulptuurseid vorme (figuraalseid, abstraktseid). |                      |
| Hindamismeetod(id):<br>1) tööde mapp;<br>2) valmistatud ese;<br>3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus);<br>4) vestlus.                                                                                                                                                                                                                                |                      |
| <b>B.2.8 Intarsia</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>EstQF Level 4</b> |
| Tegevusnäitajad:<br>1) arvestab intarsia valmistamisel puitmaterjalide erinevate omadustega;<br>2) orienteerub intarsias kasutatavates puiduliikides (eksootilised jm);                                                                                                                                                                                                                  |                      |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 3) arvestab intarsia kokkusobitamisel puiduliikide iseärasustega;<br>4) hooldab ja kasutab otstarbekalt lõiketööriistu ning intarsia lõikamise õigeid viise;<br>5) kasutab detailide ühendamisel erinevaid liime ning liimimisviise;<br>6) kasutab erinevaid viimistlemisviise (nt prantsuse poleer).     |                      |
| Hindamismeetod(id):<br>1) taotleja tööde mapi ja töö(de) esitamine;<br>2) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus);<br>3) vestlus.                                                                                                                                          |                      |
| <b>B.2.9 Lihtsate täispuidust mööblitoodete valmistamine</b>                                                                                                                                                                                                                                              | <b>EstQF Level 4</b> |
| Tegevusnäitajad:<br>1) valib täispuidust mööblitoodete valmistamiseks sobiva materjali;<br>2) kasutab mööbli valmistamisel traditsioonilisi ja elektrilisi tööriistu ning puidutöötluspinke;<br>3) jälgib mööbli valmistamisel selle kasutusergonoomikat;<br>4) kasutab erinevaid mööbli viimistlusviise. |                      |
| Hindamismeetod(id):<br>1) tööde mapp<br>2) valmistatud ese;<br>3) teoreetilised küsimused ja/või töövõtete demonstratsioon (videoesitus);<br>4) vestlus.                                                                                                                                                  |                      |

## RECURRING COMPETENCES

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <b>B.2.10 Puukäsitööline, tase 4 kutset läbiv kompetents</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>EstQF Level 4</b> |
| Tegevusnäitajad:<br>1) järgib oma tegevuses käsitööliste eetikanõudeid; (vt lisa 1 „Kutse-eetika“);<br>2) säilitab ja arendab oma kutseoskusi, hoiab end kursis tehnoloogiliste muutustega;<br>3) tegutseb vastutustundlikult ja eesmärgipäraselt;<br>4) järgib töötervishoiu-, keskkonnahoiu- ja tööohutusnõudeid;<br>5) arvestab kultuuripärandi hoidmise reeglitega;<br>6) kohaneb meeskonnaga, tajub oma rolli meeskonnas, järgib koostööreegleid;<br>7) suudab eriolukorras kiiresti orienteeruda, on võimeline lahendama konflikte;<br>8) valib sihtgrupile sobiva suhtlemisviisi, suudab aktiivselt kuulata ja lahendada sihtgrupi probleeme;<br>9) kasutab arvutit infootsinguks ja kommunikatsiooniks (e-kirjad, tutvustuskirjad, arved jm);<br>10) kasutab nii kõnes kui ka kirjas korrektset eesti keelt;<br>11) annab edasi kutseoskusi ja teadmisi. |                      |
| Teadmised:<br>1) kompositsioon ja värvusõpetus;<br>2) esitamise tehnikad (joonistamine, joonestamine);<br>3) puutöö terminoloogia (puidu liigid, tööriistad jne), sh võõrkeelsed terminid<br>4) eriala pärand (ajalugu, töötlemisviisid);<br>5) eesti rahvakultuuri ajalugu, eripära ja traditsioonid;<br>6) kutse-eetika põhieeglid (vt lisa 1 „Kutse-eetika“);<br>7) kutsealaga seotud õigusaktid (autorikaitse, tarbijakaitse jm);<br>8) suhtlemise põhitõed.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                      |
| Hindamismeetod(id):<br>Läbivat kompetentsi hinnatakse integreeritult kõigi teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                      |

## Part C GENERAL INFORMATION AND ANNEXES

### C.1 Information concerning compilation and certification of occupational qualification standard and reference to classification of occupations

|                                                                                         |                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. ID of occupational qualification standard in register of occupational qualifications | 17-03032014-4.1/5k                                                                                                           |
| 2. Occupational qualification standard compiled by:                                     | Meelis Kihulane, Olustvere TMK<br>Elo Liiv, Kuressaare Ametikool<br>Andres Koidu, Kersleti ateljee<br>Janica Sepp, ettevõtja |
| 3. Occupational qualification standard approved by:                                     | Folk Art and Handicraft                                                                                                      |
| 4. No. of decision of Sectoral Council                                                  | 15                                                                                                                           |
| 5. Date of decision of Sectoral Council                                                 | 03.03.2014                                                                                                                   |
| 6. Occupational qualification standard valid until                                      | 13.11.2018                                                                                                                   |
| 7. Occupational qualification standard version no.                                      | 5                                                                                                                            |
| 8. Reference to International Standard Classification of Occupations (ISCO 08)          | 7317 Handicraft Workers in Wood, Basketry and Related Materials                                                              |
| 9. Reference to European Qualifications Framework (EQF)                                 | 4                                                                                                                            |
| <b>C.2 Occupational title in foreign language</b>                                       |                                                                                                                              |
| English:                                                                                | Woodworker, level 4                                                                                                          |
| <b>C.3 Annexes</b>                                                                      |                                                                                                                              |
| Lisa 1 <a href="#">Käsitöömeistri kutse-eetika</a>                                      |                                                                                                                              |